

portret Joyce van Loon-Amagir

Rebelse bewoner Amsterdam-Noord

Nanke Verloo en Yannick Drijfhout

Joyce is een betrokken Noorderling die zichzelf positioneert als een rebelse bewoner. Haar identiteit past in geen enkel hokje. Ze is van Nederlandse afkomst, is islamitisch, en woont met haar Marokkaans-Nederlands gezin in Amsterdam-Noord. Zij wil een halt toeroepen aan, in haar woorden, 'de sneltrein die nu door Amsterdam-Noord heen dendert, van ontwikkelingen die niet ten goede komen aan de buurt.' Hiervoor is zij actief geworden bij Red Amsterdam Noord (RAN). Haar verhaal illustreert de dilemma's van actieve bewoners, die, juist doordat ze nauw betrokken worden bij beleid, ook de beperkingen van samenwerking ervaren.

'De Noordse cultuur is gewoon dat de mensen rap zijn van toon, ze kunnen hard zijn, maar ze hebben een heel klein hartje'

Zoals velen in Noord maakt zij zich zorgen over de snelle verdichting die plaatsvindt en de ontwikkeling van woningen die de gemiddelde Noorderling niet kan betalen. 'Ik pretendeer niet dat de ontwikkelingen niet plaats moeten vinden, het gaat erom dat dit plannen zijn van lang geleden. De praktijk is veranderd.' Joyce sloot zich daarom aan bij Red Amsterdam Noord, een groep actieve bewoners die Noord wil redden van de vernieuwingsplannen voor Noord, of juist 'de plannen willen redden door ze beter aan te laten sluiten bij wat Noord nu nodig heeft,' aldus Joyce.

'De oude bewoners die Noord hebben helpen opbouwen vormen eigenlijk een voorbeeld van hoe Amsterdam-Noord was, of nog is. En dat wordt tenietgedaan door de nieuwe bewoners, want die snappen dat helemaal niet. Die hebben geen idee wat nou de Noordse cultuur is. De Noordse cultuur is gewoon dat de mensen rap zijn van toon, ze kunnen hard zijn, maar ze hebben een heel klein hartje. Ze helpen je, ze staan voor je klaar. Een heel simpel voorbeeld wat ik altijd geef, is de hangjongeren die altijd heel negatief bekritiseerd worden. Ja, die zullen ongetwijfeld dingen doen die niet door de beugel kunnen, maar die helpen ook het oude vrouwtje met de boodschappen. En met de nieuwe bewoners is dat anders. Ik merk dat ook in onze buurt. Je merkt toch dat je een hoop mensen niet meekrijgt met afval prikken of met andere dingen die wij hier in de buurt organiseren. En wat dat dan is weet ik niet. Dat zijn voornamelijk mensen die de koopwoningen hebben betrokken, die daar minder aan mee doen.'

Red Amsterdam Noord heeft de afgelopen jaren veel aandacht gekregen in de media en het publieke debat. Ook de gemeente Amsterdam heeft hen in het vizier. Vanuit de ambitie om samen te werken is het gemeentelijke Team Aanpak Noord (TAN) opgezet om te gaan samenwerken met RAN. Ambtenaren uit dit team zetten zich in om 'bewoners in de lead' te krijgen, maar voor RAN kleven volgens Joyce ook risico's aan de samenwerking. In haar rol als RAN-coördinator werd zij soms 'een soort vergaderbuddy van de gemeente'. In die rol hoopte ze invloed uit te oefenen, maar ze kwam erachter dat het eigenlijk schadelijk is voor RAN en andere bewoners. 'Waar je voor wilt waken is dat je vergaderbuddy wordt. Want dat vind ik wel lekker makkelijk, zo van: we hebben met RAN gesproken dus we hebben met bewoners gesproken. Nee ho, stop, je hebt met een aantal bewoners gesproken, maar je moet echt nog meer doen hoor! Het wordt te makkelijk gemaakt eigenlijk. En daarmee ontnemen je hun de verantwoordelijkheid om veel breder te luisteren.'

Joyce wil dat de gemeente meer moeite doet om buiten de bekende netwerken te treden. Ook omdat de tussenpositie die zij inneemt soms ingewikkeld is met betrekking tot haar rol in de buurt. 'Ik pas in geen enkel stereotyperend hokje en dat maakt het vaak voor zowel de bewoners als de ambtenaren ingewikkeld.' Joyce vertelt dat buurtbewoners van haar verwachten dat ze dingen voor de buurt doet, dat doet ze ook. Maar tegelijkertijd verwacht de gemeente ook veel van haar. De rol als tussenpersoon levert spanningen op. '(...) eigenlijk ben je dan ook geen bewoner meer, want je bent ondertussen zo goed bekend met de weg binnen de gemeente, de Stopera, het stadsdeel, noem maar op. Je bent geen bewoner meer, je bent eigenlijk een soort halve ambtenaar geworden,' aldus Joyce.

En juist in die tussenpositie als 'halve ambtenaar' en 'gewone bewoner' is Joyce kritisch op de dingen die zij het ambtelijk apparaat ziet doen. Door regelmatig deel te nemen aan participatieve processen begon zij een patroon te herkennen. 'Ik heb een "participatiechecklist" ontwikkeld met humor. Vier zaken die altijd terugkomen in bijeenkomsten van de gemeente. Er is altijd een vegan of een vega catering. Check! Er is altijd een iets te dure moderator; jazerker. Er zijn veel te veel dure woorden die gebruikt worden. Check! En ze willen altijd zoveel mogelijk mensen van kleur hebben om niet te lijken op een witte gemeente. Let maar op. Check! Ik ben een vinkje.'

**Samenwerking vindt
plaats in een context van
structurele en subtiele
machtsverhoudingen die
ongelijkwaardig van
aard blijven**

Ten slotte reflecteert Joyce op de rol van emoties in de interactie tussen bewoners en ambtenaren. 'Bewoners willen gewoon hun verhaal kwijt met emotie en passie en vuur. En een ambtenaar die denkt: hoe kan ik dit nou zo goed mogelijk beantwoorden zonder dat ik een belofte doe? Want je wil als ambtenaar ook niet iets beloven wat je niet nakomt. Dus zij gaan in een soort rare taal soort van ontwijkende antwoorden geven die toch bevestigen, maar ook weer niks toezeggen. En die bewoner wordt alleen maar boos! Die denkt: wat zeg jij nou? Ik snap je helemaal niet. Kan je niet gewoon normaal Nederlands? Het lijkt wel of die emoties daar dan ook niet mogen zijn. Want je mag niet met emotie praten. Dat heb ik ook absoluut bij RAN gezien. Die RAN'ers zijn gewoon activistisch, met passie, die zijn bezig voor hun buurt, die willen alles beter maken. Wat gebeurt er dan? Ze worden boos, ze worden geïrriteerd. Er zit emotie in. Als je dan een stadsdeelvoorzitter hebt of een ambtenaar in een bepaalde functie, die kan het zich niet veroorloven om een bepaalde emotie te laten zien. Ik zou echt willen dat we afstappen van die functies en dat we elkaar als mens gaan zien. Want ja, als ambtenaar moet je toch ook gewoon emoties hebben. En jij moet het als ambtenaar volgens mij ook gewoon ongelooflijk klote vinden als iets niet lukt. En als het lukt, dan ben je super blij en trots. Dat mag ook, alleen op een of andere manier zijn we elkaar als functies gaan zien.'

Het gebrek aan menselijke communicatie en aan ruimte voor emoties is tegenstrijdig aan de bedoeling om juist dichtbij bewoners te komen. De ambitie is om in gelijkwaardigheid samen te werken, maar die samenwerking vindt plaats in een context van structurele en subtiele machtsverhoudingen die ongelijkwaardig van aard blijven. Daarom bestaat er in de opinie van Joyce 'geen gelijkwaardige samenwerking en moeten we stoppen met dit zo te benoemen.' Waar Joyce wel in gelooft is dat er 'gelijkwaardigheid in kennis' zou moeten bestaan tussen ervaringskennis van inwoners en expertise van ambtenaren.